

Единъ брой 2 гроша.

ТУРЦИЯ

Единъ брой 2 гроша.

ВЪСТНИКЪ ЗА ПОЛИТИКА, НАУКА, КНИЖЕВНОСТЪ, ЗЕМЛЪДѢЛІЕ И ТЪРГОВІЯ.

ТУРЦИЯ издѣва сѣкъ петъкъ на голѣмъ листъ, и сѣкъ понедѣльникъ на малъкъ. Годишната цѣна за въ Имперіята е 4 бѣли меджида; вънъ отъ Имперіята 5. Спомоществованіята трѣбува да сѣ годишни и прѣдплатени. Писмата за редакціята са надписувать до Н. Геновича, редактора и издателя на вѣстника. Външнѣтъ настоятели отговарять за вѣстника. Подписката на спомоществованіята става направо въ Циградъ-Бейоглу, Асмаж-Меджидъ № 23.

ТЪРГОВІЯ.

Зиманіе-даваніе.

Нъ що спомага за честьта на сина и на едного? Вѣрата ли или науката?

Вѣрата е една главна стихія на честьта. Безъ нея не може никой чловѣкъ да са радува на истинска честь, ако и да има Сократово знаніе и Крисово иманіе. Честьта на безбоженъ чловѣкъ е онакъ на единъ прѣстѣпникъ, за чийто животъ или смъртъ сѣдницитъ има да отсѣждатъ, или на оногъ, който замаянъ стой край една пропасть, въ която може го стропили първото духаніе на единъ вѣтеръ. Той нѣма подпорка въ неволя, никаква растука въ злочестина; между веселіето на честьта го обзема непрѣмирный страхъ на една заплашлива злочестина.

Тѣй вѣрата, ако и да е неизбѣжна, не е доста сама за истинска честь на тоя животъ. Чловѣкъ не е направенъ да прѣкарва сичкий си животъ съ молитви и пости.

Единъ пушинакъ въ Египетъ, тѣй приказватъ, оттегилъ са на самотія въ една пещера. Въ побожната си блѣнъ, той само са молилъ Богу и са мѣчилъ. Той са хранилъ съ малко фурми и пилъ вода отъ Нилъ. Най сетнѣ му дотегналъ живота и уморенъ пожелалъ смърта. Единъ день молилъ Бога отъ се сърдце повече отъ другъ пѣтъ, за да го отърве отъ страданията му. Изнеможенъ заспалъ дълбокъ сѣнъ. Тогасъ на сѣнѣ му са явилъ единъ ангелъ, който му казалъ да прѣсѣче тамъ наблизе пещерата едно палменно дърво и отъ жицитѣ му да оплете едно вѣже. Като направи това, обрекалъ му са, да му са яви пакъ. Кога пушинака са събудилъ, опрѣдѣлилъ са да послуша заповѣдта що стънувалъ, и безъ да са мае, тръгналъ на пѣтъ да земе една бравда. Като са сѣталъ отъ едно мѣсто на друго, осѣтилъ себе-си тѣй добръ, както и прѣзъ много години не е бывалъ. Тѣй неговитѣ молитви станали по наѣжсо и броя имъ по малакъ отъ колкото испрвомъ, нъ за това тѣ зели да са извършватъ съ по голѣмо желаніе и ревность. Като са върналъ съ бравдата, прѣсѣкалъ дървото, и съ много мѣжа и работа постигналъ да нарѣди жицитѣ заради плетене. Тѣй въ нѣколко нѣдѣли вѣжето было веке готово. Тогасъ му са явилъ на сѣнѣ пакъ ангела и му казалъ: «Отче, нѣ не си сытъ веке отъ живота си, нъ честитъ! Иди знай, че чловѣкъ не е направенъ само да са моли, нъ и да работи: и двѣтъ му са потребни за неговото добродѣтели! Стани утрѣна рано, земи вѣжето и опаша кръста си, върви по свѣта и запомни, че Господъ иска отъ чловѣка, който жѣлае да бѣде честитъ, да са моли Богу, нъ и да работи.»

А пѣкъ на уката е изворъ честь. Сѣкоя напѣднина на ума, която докарва че-

ловѣка близо до извора на истинското знаніе, сѣкоя нова сила, що са изнамѣрва и са туря въ дѣйствиѣ; сѣкоя мысль, що подава едно по ясно прѣдставяніе и едно по добро разбираніе тайнитѣ на видимый свѣтъ, е едно добаваніе честь. Нъ наука безъ почтенность е една прѣвѣждлива примѣва, една кѣтка, дѣто прѣвѣжданіето стои на шрѣкъ; сѣкоя наука отъ коато не може са искара никаква облага, докарва злочестина и поврѣждане. Единъ чловѣкъ на когото ума е наймного истащенъ, трѣбува да бѣде или търпеливъ светецъ или навѣсенъ саможивъ, кога прѣзъ самообычлива дружина достигне на такова положеніе, што да не може употребити знаніето си съ облага и придобивка. Ако ще и да е заможенъ да истѣлкува сладкодумный языкъ на саморастъта и като изгѣдѣва звѣздытъ да прѣдосѣща безкрайната небесна слава и благочестивость, той съ сичкитѣ си распадени мысли остава уплѣзнатъ на земята, дѣто го чака гробъ и тѣлѣніе. Неутѣшеніето и мрака на смърта тегнатъ много връзъ ума му, той познава, че неговото бѣваніе не е изгѣло както искалъ, той живѣе съ знаніе, че сичко што глѣда, можеше и трѣбуваше да бѣде за него; ако и да е подлѣженъ отъ истата си буйна саморастъ за здраво грѣженіе и побожданіе, и безъ да са глѣда на сичкий прилѣжъ и добро обученіе, сиромашта го държи запрѣнъ както въ една тѣмница, и той е понуденъ да работи само за единъ сухъ хлѣбъ.

Това е честьта на мнозина класическы учены, на които безгрѣховный и садраный гѣскаръ имъ са вижда както князь. И основата на тѣзи злочестина е въ това, що науката, която нѣма нищо да прави съ сѣвиденното бѣраваніе, показва голѣмина и притворенъ или неестественъ вкусъ, и прѣдставя свѣта както една пустыня, зашто сѣ изгонены идопоклонскитѣ богове и поле и вапще трѣбува да са натори и разоре, за да може са хранять неговитѣ сѣдаци. Сичкитѣ видове на отхраната и образованіето сѣ изравно безъ помысль и противоразума, които не направятъ похвѣгна нейдѣ си нѣкоя работа и споредъ тая основа да са почитатъ и търсятъ. Нѣма нийдѣ честь безъ работливость и оный, който споредъ своята духовита и мотность и размысленіе, или зашто са въспира отъ такыва безумны монополизмы, не може да работи, той е както единъ отсѣжналъ или единъ запрѣнъ въ тѣмницата си. Който иска съ драго сърце да работи и може, нъ не е му простое, нищо не може да го утѣши и да го исправи на крака, освѣнъ силното обвѣрване на праведливата божя рѣка, която отмѣстѣва за прѣтѣсненитѣ и отваря тѣмници и гробища.

Който иска умно да употрѣби врѣмето

си, трѣбува да го расподѣля тѣй, што на сѣкой отъ тѣхъ голѣмъ изворъ честь: вѣра, наука и зиманіе-даваніе да посвети връзъ размѣрната имъ дѣла отъ своето внимуваніе и да не прощава на разума си, за да са задѣлочи неизмѣнно въ една отъ тѣхъ за щета на другитѣ. Съединеніето на тая троица е потребно; сѣтнината отъ тѣхъ е честьта.

За чудо е една крива мысль, што едно цѣло и дѣятелно прѣдаваніе въ зиманіето даваніето да не може са съедини съ една висока степень отъ морално и умственно образование. Напротивъ чловѣкъ трѣбува да има силна морална основа и дълбоко свѣршено образование, за да може управя една разширена търговія съ нѣкоя надѣжба за сполука. Зиманіето-даваніето е на истина единъ опытай-злато камакъ за добродѣтель и начала. Който си е прѣдалъ сичкий животъ връхъ наука, който борави само съ мыслитѣ на прочути поминали мѣжѣ или като размысли невидими истинны познава живота само прѣзъ прозореца на стаята си, той не знае нищо отъ прѣтърпяваніе, прѣмѣждіе и измама! Подъ неговата кожа може бѣде единъ нехранимайка, оберникъ или единъ убиецъ, той може да не осѣти или и никогажъ да не познае това. Нъ никой не може дългы години да борави нѣщо безъ да си не познава понѣ той самъ сѣщій характеръ, ако и свѣта сѣкогажъ го не познава. Кажѣ ли му свѣта тогасъ, че той сѣкогажъ вѣрно и честно е земалъ-давалъ, той нѣма потребѣа веке да са бои отъ прѣтърпяваніе. Нѣка оше, който иска да опыта силата на своитѣ начала или който жѣлае съ здрава тѣжменность да занѣчи и засили моралный си характеръ, да са прѣдаде нѣколко врѣме въ търговія. Който са има за майсторъ на осѣтливны нѣща въ моральность и метафизика му са струва, че е примѣръ за правдивость, нека си помысли че сѣкой день прѣзъ живота си е сѣдникъ на работы, въ които самъ си има най голѣмъ интересъ и вътъ които са придрѣжа честьта му, вмота му, слободята му и самостоятелността му! Който съ ученіе и разсѣждане мысли що е на цѣло увѣренъ, че ради зиманіето даваніето не е потребна умственна похватность, че сѣкъ глупавъ може спечели пѣри, нека съ такавато си мысль земи дѣла въ нѣкое кредитно прѣдпріиманіе, и ако не пожелѣе да са скрѣва задъ списаніята на класическитѣ авторы прѣдъ лицата на хората, тогава ще му кажѣтъ, че има правда. Че търговіята е една стрѣмна трѣвлива пѣтека за добродѣтельта — твърдѣ усила може бы отъ колкото сичкы чловѣцы сѣ доста силны да минѣтъ по нея, пакъ не е доводъ, че тя е врѣдителна за моралната напѣднина на чловѣка. Сѣщій ни животъ е една опытность, и земаіето

даването трѣба да са има за най доброто средство, което може усъвърши естеството на човека. За това трѣбуваше наука и вѣра да сѣзватъ отъ тѣхнитѣ свѣтли высочини и да подаватъ помощ на сиромашитѣ работници въ сѣкденнитѣ имъ бораванія; знаніето трѣбуваше не само да изрича общи истинни основи, нѣ да употрѣби опрѣдѣлени правила и закони, какъ може да става сѣкъ положителенъ случай; сичкото състои въ практиката. — (Слѣдува.)

ПО ПОВОДЪ НА ПЛЕМСТВОТО ВЪ ТЪРГОВІЯТА.

II.

Международната трѣбува да бѣде свободна, нѣ ний не говоримъ за международната трѣбува; думата е за една частъ отъ мѣстната трѣбува, за она частъ която са намира въ рѣцѣтъ на гръцитѣ. Какъ е възла въ рѣцѣтъ на Гръцитѣ тая трѣбува? Само въ силата на гръцитѣ достояния ли? Това е което трѣба да си помисли Г. Х. прѣди да каже, че е глупаво нѣщо да са помянува за прѣкъсване на търгуване съ нѣкои Гръци. Ако гръцитѣ бѣхъ дошли въ нашето отечество като прости търговци и самосъ свонѣтъ способности бѣхъ прибрали голѣма частъ отъ мѣстната трѣбува, тогава могълъ бы чедовѣкъ да каже двѣ думи въ полза на тѣзи почтенни хора. Нѣ натрупаніето на гръцитѣ по насъ не е ставало само по проста конкуренція: тѣ сѣ употрѣблявали и други средства. Додѣто гръцитѣ владѣли бѣхъ сили, тѣ владѣха подирѣ си много отъ свонѣтъ и имъ придавахъ съ влияніето си най ползовитѣ работи въ отечеството ни, тѣй щото началото на гръцката трѣбува у насъ е едно похищение, едно заграбване. Таквои е и продълженіето и до днѣсь. Гръцитѣ иматъ покровителство, което нашитѣ нѣматъ, а това като събара единѣтъ въздига другитѣ на счетъ на първитѣ. Нито прѣди сѣ имали, нито сега иматъ двѣтъ страни равна сила да търгуватъ, а отъ унизителното и съспително-неравенство българетѣ трѣба да са поприпазватъ, ако не искатъ робството въ трѣбувата.

Политическата Икономія заповѣда да става трѣбувата свободно между народитѣ, нѣ нийдъ не казва че трѣба да са спазватъ какви-годи привилегіи между класовѣтъ на едно общество, между частитѣ на една страна, нийдъ не казва, че това е полезно за трѣбувата и за страната. Че гръцитѣ по насъ иматъ прѣимущества надъ българитѣ това е познато на сѣкъ българинъ и нѣма нужда отъ доказване. Та и невъзможно нѣщо е да говоримъ въ печата за тѣзи въпроси. . . . Доста е да са постави факта, за да са яви правото на българетѣ да реактиратъ приврѣжнено и мирнимъ образомъ противъ едно неравенство, което е уграбно за тѣхъ. Ако една частъ отъ населеніето са отнася враждебно къмъ друга, ако тя е онеправдала другата съ свонѣтъ насилни заграбванія въ трѣбувата, втората частъ нѣма ли право да са прѣдпази отъ похитителитѣ както въ другитѣ области на живота тѣй и въ трѣбувата?

Самий начинъ на гръцкото търгуване въ нѣкои мѣста на нашето отечество налага тая мѣрка, това съгласіе на българетѣ.

Г. Х. самъ исповѣда, че не е търговецъ, а отъ думитѣ му са разбира че говори само отъ книгитѣ въ името на общитѣ началата на Политическата Икономія. Инакъ той не бы нарѣкълъ свободна трѣбува грабителствата на гръцитѣ и не бы поговорилъ въ полза на тая трѣбува. Ний сме прѣгледвали гръцкитѣ земанія даванія и въ сѣрбоземнитѣ градове на нашето отечество и по скелитѣ и сѣвадѣ сме я намирали повече грабителство, отъ колкото трѣбува. Като грабятъ и лѣжатъ селенитѣ, тѣ съблациятъ мѣстото и оставатъ за сичко безнаказани. Въ тулянско гръцитѣ даватъ два гроша позече за хранитѣ; нѣ като ги купятъ отъ селянина, мърятъ съ галашми шиници, които навалатъ храната 5 гроша надолу отъ пазарската; селянина не види това, и да го види, грѣха има привилегія по луванината си.

Така, селянина са мысли ушь ползованъ, а на дѣло той е ограбенъ. И Г. Х. са лѣже бато казва, че трѣба сѣкъ сѣкога да е свободенъ да купи и продаде дѣто му повече изнася. Има случаи когато това правило е прѣсправедливо, нѣ има и такви случаи, дѣто то иска ограничѣнія или защото това са иска отъ по общъ интересъ, отъ по обща нужда, или защото голѣма частъ отъ обществото не разбира добръ това изнасяніе, тая полза. Ний ще приведемъ за такви случаи думитѣ на Джона Стюарта Милла, като поставяме на мѣсто неговото правителство думата общество.

... . Трѣба да са притури че на дѣло общественого намисаніе не може да са зазира сѣкога на границитѣ на онѣзи работи, които изискватъ това вмѣшательство. Дохождатъ такви врѣмена и такви положенія за народа, щото важнитѣ за общата полза дѣла трѣба да са извършватъ отъ цѣлото общество, защото частнитѣ лица или не могатъ или не щатъ да ги извършатъ. . . . Публиката е или толкови блдна, или толкови проста, щото не може да оцѣни тѣхната полза, или пъкъ не е научена да работи задружно. . . . Обществото трѣба да помага за ободреніето и развитіето на сичкитѣ семена къмъ чиста самостоятелностъ. . . .

Българетѣ нищо друго не правятъ сега, освѣн са опитватъ отъ една страна да са запазятъ отъ вредоветѣ на прѣселенитѣ гръци, отъ друга страна съ общи сили да подигнатъ народната самостоятелностъ, която сѣ натискали и давили прѣминатитѣ врѣмена.

Като склучимъ казаного излаза, че думата: Племството въ трѣбувата, съ която Г. Х. иска да крѣпна намѣреніята на голѣма частъ отъ българскитѣ народъ къмъ нѣкои грѣци си нѣма мѣстото въ този случай; че българитѣ иматъ не само право, нѣ и длѣжностъ да са запазватъ отъ злосторнитѣ, каквито и да сѣ; че това са налага и отъ общата полза, защото не само ще са спазятъ много мѣстни средства отъ рѣцѣтъ на хора неприятели, нѣ и ще помогне за пробужданіето на мѣстната, народната самостоятелностъ, тѣй жестоко погискана отъ неприязненного племе; че нито науката, нито интереситѣ на населеніето са противатъ на това рѣшеніе. Науката осѣжда глупостта и неспособността да са запазватъ отъ злого, а не сираведливитѣ мѣрки за самосъхраненіе. Ще

рѣче че мѣрката е разумна. Гръцитѣ искатъ да стѣжатъ и нашия языкъ, и нашата народностъ, и нашето бѣтіе, а ний сѣдямъ та слушаме басни отъ книгитѣ, че науката бѣла противна на племството въ трѣбувата! Кой говори за племство и кой го иска? Българетѣ търсятъ средства да са запазятъ, Г. Х., а не да въвождатъ племство въ трѣбувата. Тѣй даже не искатъ да си откъщаватъ; тѣй търсятъ мирни средства да запазятъ себе си отъ онѣза хора, които нѣматъ ни бога, ни вѣра, ни свѣсть, ни чедовѣщина. Дайте си трудъ да помислите върху това и виждате нѣматъ ли българетѣ право да сторятъ това, което вий осѣждате, като го прѣбеглѣчавате и искрѣпвате. — Т. Икономовъ.

ТРИАНДАФИЛОВОТО МАСЛО ВЪ КАЗАНЛѢКЪ.

Вареніето на триандафиловото масло тѣзи година почна на 5 того. То щѣше да почне по рано около 25 априлія, нѣ послѣднитѣ дѣждове го отложихъ, като не дадохъ да са отворятъ цѣвтовѣтъ. Тѣй, вареніето не почнува въ едно опрѣдѣлено врѣме. Когато пролѣтъта е топла, а особено мѣсець априлія, тогава триандафилитѣ цѣвятъ рано. Ако ли тоя мѣсець са случи студентъ, пѣлжитѣ стоятъ свити и чѣкатъ топлината на слѣнцето за да са развѣятъ и цѣвятъ. Вареніето може да почне най рано около 23 априлія, а най късно — на 15 маія. Това е за низкитѣ мѣста и които сѣ на припѣкъ. Въ по высокитѣ и хладни мѣстоположенія обыкновенно са почнува късно.

Беридбата трае споредъ температурата. Ако е дѣждовно и росно врѣмето трае отъ 25 до 30 дни; ако ли е сухо и горѣщо трае 15 дни. Особно е полезно първото врѣме. Дѣждовното врѣме като прави медлено цѣвтеніето помага отъ сѣка страна на работата, която са върши тогава по лесно. Цѣвналото цѣвте като бѣва по малко по уредно може да са вари; освѣнъ това, и главното е, че росното цѣвте дава по благовоно качество масло и повече. Тѣй, когато е росно врѣмето единъ мускалъ (1 1/2 драмъ) масло излиза отъ 8—9 оки цѣвте. А пъкъ когато е жѣга и овѣхнало цѣвтето единъ мускалъ излиза отъ 12—14 до 16 оки цѣвте. За добра честъ тѣзи година врѣмето отъ начало на вареніето и до днѣсь е росно и дѣждовно, до толкось сгодно, щото благодаравя гюль-агджитѣ отъ сѣка страна и дава язрядно качество масло.

Доброто масло е, което дава по добра миризма още и да може да замръзне на 14 до 16 градуса студена вода. Отъ тука надолу има отъ сѣкий степенъ масло до 10 градуса.

Маслото на всѣхъ не е сѣщото качество. На разни мѣста има разни качества. По слабитѣ мѣста: камениститѣ и пѣсчиститѣ още и червенитѣ даватъ по добро масло, това което замръзува на 15—16 дерелже студена вода. А яквата земя, черноземътъ дава по долне качество масло, това, което замръзува на 11—10 дерелже. Въ това оцѣненіе на качествата, владѣе една противоположность. Яквата земя дава по яко масло, което еѣва замръзува въ 10 градуса вода лору и не може да замръзне. Съ това, то са съобразява съ

други масла, както е напримѣръ маслото тришъ, което мажно замръзнува въ съвършенна студена вода, около въ 5 градуса. За това гюлово масло, което не може да замръзне поне на 9 дередже вода, него ситатъ за смѣсено съ тришъ, и го наричатъ долне ако и напротивъ да не е смѣсено. А прѣдпочитатъ маслото що замръзнува на 15—16 градуса, защото отъ това са довърляватъ, че нѣма никаква смѣсь въ него. Въ такова масло, ако са смѣсе тришъ градуситъ му спадатъ съобразно съ количеството на смѣсьта.

Когато бжде изобиліе сичкитъ околнини даватъ 4—500 хиллади мускали масло. И тогава пѣщата е единъ грошъ градуса, то естъ ако маслото е напримѣръ 13 градуса цѣната му ще е 13 гроша мускала и повечето пѣти единъ два гроша по горѣ. До тука цѣната спада само. Тя са повишава, когато са гърси съ охота отъ Европа или когато е малко маслото. Тѣй, миналата година понеже маслото бѣше малко, цѣната му излизе на 20 до 25 гроша мускала и по горѣ. За сега на новото масло още не е опрѣдѣлена цѣната, защото освѣнъ прѣдплащаніа, не сѣ станѣли още земодаванія.

Триандафилото масло почти сичкото са встеглюва отъ Европа. Търговіята му занимаватъ повече европейци, а особенно Прусіяни. Три компании иматъ испратени по единъ човѣкъ тука: Имсенъ компани, Хамеръ-Ирчелъ и Холцайнъ. Тя прѣкупуватъ до 300 хиллади мускали, а останалото държатъ мѣстни търговци, които такожде го продаватъ въ Европа. Европейцитъ сѣ дошли тука прѣди 15 години. — Н. М. Гуневъ.

КНИЖНИНА.

Начална Българска Грамматика отъ Г. Шишкова. Изданіе първо. Търново. 1872.

Sans la langue.... l'auteur le plus divin
Est toujours, quoi qu'il fasse, un méchant écrivain
BOILEAU.

Ако ний и другъ пѣтъ напомнихме на г. Шишкова, че онова нарѣчіе, за което негова милость са блазни да е българско, нѣма го нийдѣ, нито са говори въ нѣкое село или градъ; за това са смаяхме нийдѣ като видѣхме, че негова милость направилъ и Грамматика на измысленото отъ него си нарѣчіе и я нарѣкалъ българска.

Сѣкъ отъ насъ знае, че Българитъ си говорятъ твърдѣ право бащиний си езикъ и безъ да знаятъ нѣкоя българска грамматика; и ний до сега не сме срѣщнали нѣкой Българинъ, който да бърка нѣщо си въ това изнасяніе.

Да си дойдемъ на думата. Българитъ казватъ: азъ исписахъ два ангела; ты уби четири гарвана; той има само три зѣба. Споредъ г. Шишковата грамматика е: азъ исписахъ два ангела; ты уби четири гарвани; той има само три зѣбы.

Отъ рѣчь дърво, на което крайната сричка не са промѣнява ниваки, г. Шишковъ направилъ петъ падежа; ето ги: И. дърво; Р. на дърво; Д. на дърво; В. дърво; З. дърво. Споредъ насъ едно такова склоненіе имена за даскалитъ е губи-врѣме, а за ученицитъ — дрыканіе жарулекъ въ празентъ лажичникъ.

Както примѣръ за обучене на грамматическитъ си правила и за да прѣдстави и зедно и моралность и ученость, г. Шиш-

ковъ нарѣдѣлъ Господната молитва Отче нашъ, та са види въ вторий дѣлъ на грамматиката си щемѣ: Помилвай ма, Боже, споредъ голѣмата си милость.

А да бѣлѣжи човѣкъ кой какъ са е подписвалъ, то не е прѣдмѣтъ на грамматиката, та г. Шишковъ както единъ ученъ трѣбуваше това да знае.

За това сичко, г. Шишковъ, както казва въ началото на грамматиката си, не търси награда (сирѣчь пѣлашь) за труда си (сирѣчь за работата си), а на край постага грамматика посѣгнува на това самъ си. Тѣй, една грамматика, която е направена съ много трудъ, не само прилича да са даде пѣлашь за нея на автора ѝ, нѣ и тя сѣщата може са нарѣче — трудна.

Най сетитъ ний ще молѣмъ г. Шишкова и сичкитъ други български грамматичи да оставатъ народа на миръ, да си говори както си са го научили неговитъ баща. А болкото за школата може са направилъ една обща грамматика или наука грамматика, та нея вато знае единъ ученикъ, ще може твърдѣ право да пише бащиний си езикъ, много по добръ отъ колкото го учатъ днешнитъ тѣй нарѣчени български грамматичи, които сичкитъ сѣ прѣведени отъ чужди езици, за това и въ тѣхъ нѣма нищо отъ народенъ български езикъ. Б.

ИЗВОДЫ ОТЪ ДОШИСКИТЪ НА "ТУРЦИЯ."

ПАНАГЮРИЦЕ 15 май. Съ душевна радостъ излезъ да явимъ тържественото посрѣщаніе на Н. Ирѣосвященство Св. Панагійскѣго Г-на Панагета, милостивий нашъ архипастыръ при посѣщенію му въ нашия градъ на 22 миналаго и да покажемъ какво впечатление е произвело у жителството неговото осмодневно арѣбваніе тука.

Нашето намѣрєніе не е само да опишемъ, или да са похвалимъ съ блѣскавостта и бѣлѣжнитъ триумфалности, които са правятъ при подобни случаи като и тука намѣрихъ увчаната си палнотъ; вси тѣя формалности при посрѣщанію: пѣснитъ, славата, выковѣтъ, ржкоплѣсканія и други, които безбройно множество народъ възгласяваше на сяка стѣнка при увчичанитъ написы по пѣтищата, които быдоха и при депрѣщанію му оставили ги на страна; ний са задоволявамы да покажемъ само на бѣлъ свѣтъ силното чувство на вътрѣшната радостъ, колто облада сърцата на сичкото тука народонаселеніе старо и младо, и позлата, колто спечели нашето мѣсто въ време на посѣщенію му въ вѣщественно и нравственно отношение.

Честита е омыла нашата епархія, дѣто са е удостоена да има пастыръ снабденъ съ такъвъ добръ характеръ и надаренъ съ похвални качества, пастыръ достоенъ за званію си. Трудности и жертвѣтъ, които народа ни е прѣтѣсгалъ и употребилъ при многотрудната борба за освобожденію ни отъ вѣснотното ескерското иго, при днешната радостъ сичкитъ забравя и не може да са паравѣ като глѣда по мѣжду си веке пастыри не само отъ своето огнище, отъ своята кървь и отъ своята народность, нѣ още и достойни да го доведатъ въ духовно-нравственно възвышеніе.

И наистина, съ дожджанію и прѣбыванію на такъва достойни пастыри между насъ, народа ни напълно са увѣрява, че не е бѣлъ измѣненъ въ нѣдѣлѣтъ си и че не е наизгладно постоянно стѣпувалъ толкова време.

Въ заключеніе на казнито имѣемъ да са похвалимъ и съ дѣла Панагета, който въ осмодневно то си прѣбываніе у градеца ни служи три пѣти въ дѣлѣти си черкови и сѣкъ службѣ кождо живаше и украсяваше съ краснорѣчивитъ си проповѣди, цѣльта на които бѣше само за вѣщественно и нравственото подобреніе и развитіе на народонаселенію: противъ пѣнѣвотото, раскошностьта, суевѣрїето и други. На основаніе на тѣя неговы проповѣди, които направи и отъ отеческитъ му свѣтъ и наставленія, които отгравя къмъ народа, черковната ни община за въ особно вниманіе и по неговото настояваніа изра-

боти са и сѣчини на особно едно изтѣліе отъ нѣколко точки, което са подписа отъ Н. Ирѣосвященство и отъ сичкитъ членове на общината за да са приспособитъ и подожатъ въ дѣйствиѣ сичкитъ му точки, като са замина и въ общинскый протоколъ. Ето за примѣръ бѣлѣжнитъ тука зѣмѣ късь изводъ отъ него:

Нивеквы заманія и даванія да не ставатъ въ пѣнѣвны, господскы и богородичны дни и празници, въ които ще бѣлѣжъ затворены и сичкы дюкени. Да са празнуватъ прѣвъ пѣла година само оныя празници на свѣтитъ и други богоугодны, които сѣ прѣгаты за празникъ отъ нашата православна черкова, а не и бѣлѣжы, картини съботы, великы четвъртъкы, вѣлѣжитъ празници, германины, овчарскы и други, които изобилуваатъ както въ нашитъ мѣсто, тѣй и всѣду между народа ни. Никоя жена, мома или дѣте нѣма да носи окаяны по себе си жѣтицы. Годевекитъ да ставатъ ояничѣно съ единъ священникъ, прѣвъ когото ще си даватъ таκριра и съгласна воля на двѣтъ страны; въ противенъ случай ще са счита за незаконно. Священникитъ са задѣлѣваатъ, че нѣма да вѣнчаватъ мома, прѣди да напълни шестнадесетата година. При лѣхоуситъ (одитѣлѣтъ) много вѣнчаванія обычаи и суевѣрїа са отхвърлихъ, като прѣтѣвны и въ вѣщественно и игиеническо отношение. Свадѣбитъ ще са начнуваатъ и свѣршватъ само въ единъ день (недѣлата). Поменъ за усонѣтитъ да ставатъ само съ козива, молитвы, парастаси и литургїи, а ник-квы дѣла и пѣтїа да са не носатъ по гробищата и черковата.

Курбанитъ са забраняватъ. Сѣщо са забранява и просїята на свѣкитъ, който е здравъ и нѣма нѣкакъвъ тѣлесенъ сакалъкъ. По визититъ никакъ да са не дава на посѣтителитъ вино и ракіа.

За да си изпълнява тукашното священство своитѣ длѣжности къмъ пастѣто и къмъ себе, направи са единъ особенъ священническый уставъ, пѣлѣта на когото е: 1.) Длѣжноститъ по мѣжду имъ къмъ вѣщественно отношение, 2.) Длѣжноститъ къмъ нравственно отношение, подтѣлены и раскрыты на нѣколко точки.

При посѣщенію на учебнитъ ни заведенія отъ какъ доводно врѣме расписва ученицитъ отъ сичкитъ одѣженія и дѣла пола и следъ като ги аасърчи съ своитъ пастырскы свѣтъ и наставленія, първата му грижа бѣ да распыта съгражданитъ ни за изворитъ отъ които са поддържатъ тѣ, отъ отговоритъ на които узла, че само приходитъ черковны и други доброволны пожртвуванія на нѣкои частны лица не сѣ въ състояіе да могатъ да посрѣщатъ и за напѣрѣтъ тѣхнитъ разсыскы, които отъ година на година са уголѣбяватъ, колкото повече са осыща нуждата за по доброто ний устройство, голѣмо състраданіе показа за дѣто съ врѣме не са е промислили за по здравы постоянны приходи. И за да не ги остави въ сѣщото положеніе и състояние неуморный старецъ ето какъ прави: на 29 априла на служба си въ черкова при другитъ си назиданія покани по възможнитъ грѣламе да са отбѣятъ на училището сѣлѣтъ отпустъ. Въ това събраніе, което стана подъ неговото прѣдсѣдательство, разсыска са и зрѣло са разсѣди по кой начинъ бы могло да са състави единъ здравъ блѣжшій казначѣлъ, дѣлѣхата на когото да са употребява само за училищнитъ нужды. Н. Ирѣосвященство сѣлѣтъ като на дълго разви и показа нуждата, въ сѣщото врѣме и позлата отъ развитію и успѣшествуванію на подобны учебны заведенія, които усѣлѣватъ само чрѣвъ разположены капиталы за такава цѣль, то едногласно и еднодушно отъ сичкы присутствующы одобри са и рѣши са да са отвори единъ расписъ за доброволна помощь и прѣвъ си примѣра си на дѣло го осмѣстѣи съ записванію и поднасянію събываената си доброволна помощь, което са посѣдува и отъ другитъ и на часа са подписа и сѣбра до 20,000 гроша и тѣй остана да са продължава и сѣлѣва записванію съ поканѣніе и на другитъ съграждани. Ето тѣя са не явъ дѣлѣтъ, които извърши, тоя достоенъ старецъ съ посѣщенію си въ градеца ни, отъ които сѣкой безпрѣстрѣстенъ българинъ може да заключи съ каквы начала и блѣгы чувства облѣченъ и водимъ обывала повѣреното му пѣство.

Желательно бы было дано сичкы наши народны пастыри въ това врѣме са покажежъ вѣдѣду невенъ въ сѣкій духъ и сѣкитъ стремленія, съ които да послужатъ за поиза и честь на бѣлѣжнъ нашъ народъ.

ЦАРИГРАДЪ 27 май. Да се занимава нѣкой съ разсуждения за какъ е по добръ да се парталатъ читалищата, што да стговерятъ на прѣназначенію си, — то е една работа дѣйствително достойна за онѣзи, които иматъ присрѣща да сѣдватъ вървеша на народнитъ ни работи; нѣ да са оставя този важенъ прѣдмѣтъ на такъва дописница, какъвто е Г-нъ (Ш.) не го разбирамы.

Вий, Г-не Редакторе, сте членъ на българското читалище въ Цариградъ, и въ това ви казвемъ моля ви да прочетете пакт члена и щѣо за читалищата отъ (Ш.), който сте вѣстели въ брой 15-й на вѣстника си, разумява се, подъ отговорностъ на дописника ви, и да кажете съвѣстно, може ли да бѣде полезенъ такъвъ единъ начинъ на разискваніе върху важнѣйшѣ прѣдмѣтъ за читалищата, — казвемъ разискваніе, защото прѣва тази честь на Г-на (Ш.) да прѣйме, че той дѣйствително е искалъ да разискува, а не е писалъ съ умышленность, която на дѣло са прогледва, кѣто никне чловѣкъ добръ въ члена му.

Да иска Г-нъ (Ш.) да са покаже българското читалище въ Цариградъ достойно за честта и уваженіето, които му отдава народа, то е исканіе твърдѣ праведно; нѣ може ли дописника ви да докаже, че цариградското читалище нѣма на сърце желаніе да удовлетвори това исканіе? Ако народа отдава честь и уваженіе на цариградското читалище, не сѣ ли дѣлата на това заведение, които сѣ спечелили самы тѣзи честь и това уваженіе?

Разумявамъ, да има недостатѣци въ управленіето на това заведение, отъ които единъ е този, че нѣма реловни сказки, нѣ по което смиренно мнѣніе, този недостатѣкъ можеше да са махне по лесно, ако Г-нъ (Ш.) бѣше далъ примѣръ да послѣдства привоаніето, което читалищното настоятелство е отправало много пати къмъ способнитъ за сказки наши учени въ столицата, нежели да са провѣрка чрезъ вѣстникитъ. Извѣстъ това азъ мисля, че поканваніето на вѣщѣй дописникъ, да сѣ каже ли цариградското читалище устроителнѣй начинъ на книжвното и тѣвѣйското грѣцкѣ дружество, е единъ явентъ и неспѣиентъ бѣлѣтъ, че той нѣма ни нѣй повърхностно понятие за дѣлата на заведението, което критикува; а ако Г-нъ (Ш.) не знае, коя е цѣльта на съставленіето на цариградското читалище и какво е правило и какво прави това заведение, то е негова собствена погрѣшка, че не е искалъ да глѣда и слуша. И дѣйствително не ли твърдѣ късно е допѣлъ ума на умнѣй ви дописникъ да съвѣта читалището: «да установи една силна реакція на дѣйствіята на чуждитъ пропаганды, като разбужда народната самосвѣсть между заглѣхналитъ въ невѣжество български населеніи съ отвараіето на новы училища, съ поддржаніето и поощряваніето на бѣднитъ училища, на бѣднитъ ученици, на бѣднитъ читалища»?!! — А какво е правило и какво прана читалището? За какво е Македонската Дружина? За какво е изданіето на «Читалище»? На кого са дължны заглѣхналитъ български населеніа въ Македоніа и въ Тракіа, ако знаатъ днесъ, че има българска книжвность, и ако чувствуватъ сега, че не е унижительно да е и да са нарича нѣкой българинъ?

Слѣдъ тѣзи нѣка ми е простено, да прѣмнѣмъ съ мѣлченіе другитъ оцѣненія на Г-на (Ш.), като оставя на читателитъ труда да поразмислятъ, какъ трѣбува да са посрѣщантъ. — Единъ членъ на читалището.

ПЛѢВЕНЪ 20 май. Дѣло Аверкий Грачянский съ голѣмо тържество са посрѣщана въ града ви. Той прѣи и дѣтѣ парти отадино; тѣи му са ошѣкахъ, като на отецъ; а той не може да задоволи нити едната, нити другата. И тѣи вѣсто да са укротятъ, тѣзи парти са още повече са разявяха, и даже срѣшу него самого. Нѣ да си дойдемъ на прѣдмѣта. Н. Прѣосвященство слѣдъ две, три дни излѣзо по селата, улари до седемъ осемъ хиляди гроша отъ водосвѣтъ, грѣшны священници и отъ распушаніе мѣжъ съ жена и жена съ мѣжъ. На св. Кирила и Методіа плѣвненцы чакаха дѣла Аверкия да отиди въ града да служи на народнѣй празникъ, нѣ той сутринта рано става отъ селото Ракыи и са опята за Песерево, дѣто нѣма и черкова; каза ми единъ отъ патничитъ му, че нищо не говорилъ на седмнитъ за тоя святъ день. На 16 мѣй срѣшу Спасовъ-день владиката са завърна тука. Важното е

това. Той повѣяа учителитъ, распѣта ги за празнуваніето на св. Кирила и Методіа, и още срдѣля ли му са гражданитъ, дѣто не са намѣрилъ на празника. Учителитъ смѣлики и не отговорили нищо. Въ разговорѣ си дѣло Аверкий казалъ на учителитъ че тука имало протестанты, безбожници даскалы (и слугитъ му слушатъ), азъ знаете ли, прибавилъ той, че имамъ власть да накая виновнитъ и прочее. Послѣ пыталъ за словата които са приказваха по случай на празника, и поискалъ да ги види. Той възлѣ дѣтѣ слова и ги прѣгледалъ нѣ сичката работа бѣла за слогото, което са написало отъ Н. Марковъ а са е казало отъ Ширинката.

Н. Марковъ са наклѣвѣшилъ прѣдъ Н. Прѣосвященство че въ словото си ималъ това: отъ работитъ са заключавъ, че съ силата на фирмана не можемъ да развиваме напълно черковната си свобода, и нашитъ непріятелѣ — грѣцитъ го глѣдатъ като ничтоженъ. Още по доло ималъ въ словото и това: грѣцитъ владцы сѣ силны, а нашитъ въ отношеніе къмъ тѣхъ сѣ слабы, нѣ нѣй (народа) смы якы да устоимъ срѣшу грѣцкитъ калугеры, само по единъ мѣдѣръ и умѣнь начѣтъ — да вървѣме и да глѣдаме народа да е пакултъ, — а ако ще и схизматичны да ни наричатъ другитъ.

Послѣ това словото продължавъ тѣй: владцытѣ добръ трѣба да са обхождатъ съ народа и да не правятъ скандали фенерскы, защото народа ще имъ главоболѣи и съ тѣхъ. Това разсѣрдало дѣла Аверкия. И, ядосанъ, той нападнаува Н. Марковъ; послѣднѣй не отговорилъ нищо; нѣ владиката съ единъ отъ даскалытѣ сѣ стѣргали вечерта и скроили да кажатъ на общината да са извади Н. Марковъ!

ПОЛИТИЧЕСКЫ ИЗГЛѢДЪ.

Въ Френско работитъ се сѣ тѣмны. Орлеаниската партиа са обезпокоява отъ постѣпкитъ на наполеоновата партиа. На този часъ, сичкитъ по важны чловѣцы отъ тѣзи послѣдната сѣ нахлули въ Парижъ и заговарятъ не срѣшу Тьера, нѣ срѣшу новото правителство. Тѣй казватъ високо че наполеоновата династіа ще са възстанови подиръ малко врѣме. И не са искаше много умъ за да са прѣдвиди тѣзи сѣтнина. Щомъ дѣсницата попроси съюза на империалистичнѣй и щомъ са принудѣ да прѣѣме условіята имъ, тя трѣбуваше да са попишмани. Нѣщо, което захваща да става. Въ едно събрание, което са държа при Княгиня Матидѣ, това събрание рѣшило да отхвърли прѣдложеніето, споредъ което трѣбуваше да са опрѣдѣли въ версайското събрание властѣта на прѣдсѣдателя на републиката за три години. Наполеонцитъ обявили въ него че нещѣтъ да са овържатъ за въ бѣдѣщето, увѣрени какъ то были въ скорошното възстановленіе на имперіята. Това увѣреніе благодари твърдѣ малко прѣителитъ на мира въ френско. И дѣлто ся осѣществятъ желаніята на наполеонцитъ, Пен, Патри, Ораръ и други листове слѣдватъ да нападѣтъ Тьера. Патри, която върви на чело, казва: за прѣвъ пѣтъ, въ десетъ години вѣтрѣ, Франца, избавена най сетнѣ отъ единъ злопрокубителенъ старецъ, ще захване да си отдахнува. И наподиръ нѣй ще видимъ слѣдъ малко какво положеніе ще земѣтъ партиитъ къмъ еднитъ и другитъ. За сега Тьеръ полува отъ сичкитъ страни на Франція писма въ които народа изражава признателността си къмъ него за услугитъ които е направилъ на отечеството.

Тържествата направены въ Вѣна на рускѣй императоръ заминувѣтъ сичко което са е виждало до сега. Най голѣма искренность владѣй между двата господара. Щерѣче че едно съвършенно сближеніе е станало. Въ голѣмото угощеніе дадено на

императоръ Александра отъ Францъ Иосифа, този послѣднѣй прѣдставилъ слѣдната здравца: Нѣка Ваше Величество ми позволи да извикамъ въ името си и въ името на войската си: Да живѣйтъ и да живѣй храбрата ви войска. Александръ II отговорилъ съ тѣзи думы: Да живѣй Ваше Величество и храбрата и вѣрна ваша войска.

Какъ са вижда отъ горнето, сѣка дѣря за студенина която съществуваше между началницѣтъ на Руссіа и на Австріа са е заглѣдила.

СЪБАКВЫ НѢЩА И НОВИНЫ.

— Завчера единъ извѣстѣиентъ съвѣтъ са дѣржа въ писалището на министѣрина на великѣй визиръ, подъ прѣдсѣдательство на Куршидъ паша. Присѣдствуваха на този съвѣтъ разны високи чиновници и команданты на войската, между другитъ Дервишъ паша и Али Шеріѣ паша.

— Завчера Махмудъ Нелимъ паша прѣдѣбывшѣй великѣй визиръ, са опрѣдѣли главенъ управителъ въ Кастамбули. На другѣй день той трѣгна за мѣстото на службата си. Казватъ въ този случай че войска са испроводила въ конака на Махмудъ паша за да пазѣ долото влѣзо въ попора който са бѣше испрѣтилъ нарочно на Бебекъ за да прѣѣме новѣй чѣла.

— Ваханъ ефеиди, директоръ на царскѣй лицей въ Галата Сарай, са опрѣдѣли членъ отъ истинавскѣй съвѣтъ въ Ахиятъ Алиѣе на мѣстото на Фотіадисъ бей (грѣкъ), който са назначи директоръ на рѣвненскѣй лицей.

— Прочитамъ въ Право: «Като виждамы че нашитъ настоятели и спомоществователи са струвѣтъ углушки при толковато подканѣваніа и молябы да ни внесѣтъ стойността на прѣименитъ си листове, нѣй неможѣтъ другояче и да направимъ вече, казвемъ го за послѣдѣтъ пѣтъ, освѣтъ да са принудимъ единъ день да са оставимъ отъ тѣзи сѣвда да пишѣтъ и издаваме вѣстникъ за българитъ.» Какъто виждатъ нашитъ читатели, даскалъ Иванчо (?), който стои на високата глѣбѣкъ, като не видѣ никѣва облага отъ газетарѣка готви са пакъ сега да улови даскалъка; нѣ коя ли община ще го прѣѣме като нити българскѣтъ му сѣ българскѣ, нити турскѣтъ турски, нити френскѣтъ френскѣ, нити чифутскѣтъ чифутскѣ. Нѣй смы твърдѣ любопытны да знаемъ това. Колѣкото за платившитъ спомоществователи на «Право» даскалъ Иванчо казва че рѣшилъ да си продаде ризата на Битъ-Пазаръ за да са плати дѣлга. Това патриотическо (!) рѣшеніе, прибавя той, успокоява до нѣйтъ платившитъ на спомоществователи! И ела сега че не са смѣй на такъва вѣрагуна!

— Казватъ че мѣлшата седмица щѣло да стане освѣщеніето на желѣзнѣй пѣтъ отъ Цариградъ до Едрене. Великѣй визиръ и другитъ министри ще отидѣтъ по желѣзницата до Пловдивъ.

— Миналата сѣбота, дѣло Ексархъ направи посѣщеніе на египетскѣй под-кралъ въ палата му на Емариѣтъ.

— Н. Прѣосвященство Г-нъ Рафѣилъ Поповъ пристѣгна миналата седмица въ града ни.

— Памятъ на Курпѣе д'Ориѣнъ отъ Верріа: «Грѣцитъ отварятъ силлогы (читалища) въ сичкитъ части на Македоніа: атинскѣй македонскѣй комитетъ испрати тѣзи дни една учителка въ Горница, село чѣсто българско. Призвѣчете ениманіето на правителството върху сичкитъ тѣзи огнища на политическа пропаганда, на които цѣлта е да увеличатъ Грѣція а не да укрѣпѣватъ Турѣа.»

— Завчера Отецъ Иосифъ протосинѣгѣлъ на Ексархѣята, земия за Верна, Н. прѣподобіе са испроводилъ съ нѣкъква мисіа до българскѣтъ общины.

— Споредъ едно писмо отъ Едрене и Бруса бубуѣтъ въ тѣзи градове и околноститъ имъ сполучила тѣзи година, беритѣтъ на папшукитъ щѣла да бѣде изобилна.

— Казвата че шарката върлувала въ Унѣ-Капанѣ. Тя правѣла много жртвы.

— Габарскѣй абадѣйскѣй еснафъ отъ Каскѣтъ паша бѣгавоми да подари едно годѣшно теченіе отъ вѣстника ни за общината въ Габарево.

